

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczna-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldeni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT-LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ.

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átvéve:</i>	Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Egész évre . . . 6 frt — kr.	Egy hónapra — > 80 >
Félévre . . . 3 > — >	<i>Vidékre postán szállítva:</i>
Negyedévre . . . 1 > 50 >	Egész évre 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >	Félévre . . . 5 > — >
<i>Helyben házhoz hordva:</i>	Negyedévre . . . 2 > 50 >
Egész évre . . . 8 frt — kr.	Egy hónapra 1 > — >
Félévre . . . 4 > — >	<i>Egyes szám ára 4 kr</i>

A mezőgazdasági statisztika.

Régi óhajta volt a magyar gazdaságközönségnek, hogy valahára az ország mezőgazdasági statisztikája elkészüljön.

Az országgyűlés ide vonatkozólag meghozta a rövid törvényt, a földmivelési miniszter pedig megtette a rendelkezéseket, hogy a törvény végrehajtsák.

Az összeírás november hó 20-tól 30-ig eszközöltetett. Kiváncsiak vagyunk reá, vajon sikerült-e? Mi azt hisszük, aligha. Népünk nagy zöme a leghatározottabb ellenszenvvel viseltetik mindennemű összeírás iránt, mert azt hiszi, hogy annak nem is lehet más egyéb célja, mint az adó felebb emelése.

Ilyen felfogással találkoztak Nagyváradon a számláló ügynökök, hiába beszéltek a falragaszok, hogy nincs mit tartani az adóemelésből.

— Beszélhetnek az urak, irhatnak amit tetszik, de minket nem bolondíthatnak el. Ugy volt az, amikor a kutyákat össze írták is és a lett belőle, hogy — tessék fizetni.

Ha a kutyára adót vetettek, a szegény ember házörzójére, egyetlen barátjára, miért ne vetnének a lóra, számárra, kecskére, pulykára, libára, tyukra és gyümölcsfára?

Tessék felírni amit és amennyit akar. Nincs semmink.

Igy beszéltek a számláló ügynökökhöz a külvárosok lakói, akiknek halvány fogalmuk sincsen arról, miféle fán terem a statisztika s eszik-e vagy pedig iszák?

Mondhatták az ilyenek, hogy kihágást követ el, ha valótlan adatokat mond be s meg fogják büntetni.

— Hát tessék! Az urak egyebet se tudnak, mint gyötörni, büntetni a szegény embert.

Ez a hang elkeseredett. Nem csoda. Mindenfelé csak azt lehet hallani, hogy a tulságig csigázott adók alatt össze kell roskadni a szegény embernek.

Ilyen beszédeket hallottak a városban a számláló ügynökök. Hát vajon falu helyen mit hallhattak? Hiszen a vidéki népesség egy része az utóbbi időkben nyakrafőre iparkodott különösen apró marháitól megszabadulni; ha nem tudott másképpen: rakás számra ölte le s fogyasztotta el, nehogy adót kellessék azok után fizetni.

Nem ráfogás ez, kérem, hanem szomorú valóság. A szabadelvű párt uralom 20-ik évében ilyen nyomasztók a viszonyok a terhes adókkal megrakott nép körében.

Beszélhet a szabadelvű kormány plakáton és sajtójában: nem hisznek neki, mert tényei ellene vallanak. A nép — bár nagy igényei nincsenek — napról-napra szegényedik.

Meg lesz tehát a mezőgazdasági statisztika úgy, ahogy; tudni fogjuk: hány ökör, ló, szamár, liba stb. van Magyarországon; tudni fogjuk minő gazdaságokban kezeltek a föld; fogalmunk lesz a mivéleési eszközök elterjedéséről, a magyar mezőgazdaság tényleges állapotáról és ezzel eleget tettünk a statisztikának!

Aki azt hiszi, hogy a szabadelvű párt kormány a nyerendő adatok alapján majd olyan földmivelési politikát folytat, amilyenre szükségünk lenne, hát az csalódni fog, de nagyon.

A magyar föld mivelője, — mely a hazának megtartója a szó szoros értelmében — nem számíthat érdekei istápolására annál a kormánynál, mely csak a börze iránt bir érzékkel!

Egyébiránt meghagyta a kormány hatóságainknak, hogy a mezőgazdasági statisztikai adatok gyűjtése közben észlelt körülményekről, tapasztalatokról kimerítő jelentést tegyenek hozzá.

Jó lesz a jelentésekben a való hű képét adni.

Hadd lássa a kormány, hogy bölcs és atyai igazgatása alatt mily rohamosan terjed a pauperizmus.

V—s.

A néppárt az Alföldön.

A tiszta magyar faj épp oly lelkesedéssel fogadja a néppárt eszméit, mint a felvidék tót ajku népe. Az abonyi gyűlést követte a kecskeméti, nem sokára jön utánna a félegyházi.

A kecskeméti gyűlésről tegnap referáltunk már. Gyúpontja e gyűlésnek is Zichy Nándor gróf beszédje volt.

A meggyőződés elragadó hevével festette le azon sivár, siralmas helyzetet, melyet az egyházpolitika nem csak a katolikusokra, hanem minden hívő keresztényre nézve teremtett s aztán felszólította a polgárokat, *tegyenek félre most minden más kérdést*, foglalkozzanak az egyházpolitikával és tömörüljenek, hogy megvédjük a magyarnak hitét és egyházát. Majd a nők hivatásáról beszélt s kifejtette, hogy a nők hivatása nem az emancipáció, nem a férfiaknak való pályákra való lépés, hanem a család és annak körében a gyermekek vallásos és hazafias nevelése. Végül markáns vonásokkal ecsetelte a mezőgazdasági válságot, melybe a liberalizmus az országot sodorta, és kifejtette, hogy a magyar föld maradjon a hazáé, a gazdáé.

Beszédjének ez a része »tegyenek félre most minden más kérdést«, ugyanazt fejezi ki, amit Abonyba mondott: »közjogi kérdésben lehetnek közöttünk ellenkező nézetek.«

A párt a kiegyezés alapjára helyezkedett; Fejérvárott is, Budapesten is ezt proklamálták. Azért az ősz pártvezér mostani kijelentése nem jelenthet egyebet, mint azt, hogy: ne azt keressük ami szétválaszt, hanem azt ami egyesít; a magyar föld és a vallás védelme a cél, ennek elérésére kell egyesülnünk; a többi politikai kérdésnek most háttérbe kell vonulniok, mert azok szétválasztanak, — nagy célokat, nagy feladatokat pedig csak egyesült erővel lehet elérni. — *A néppárt tehát ezután is a 67-es alapon marad.*

Zichy beszédjének hatását legjobban jellemzi az a körülmény, hogy a kecskeméti fel akarják őt kérni a legközelebbi választás alkalmával — képviselőjelöltnek.

Érdekes dolog lenne, ha éppen az a város választaná meg követül a néppárt vezérét, amelyben Eötvös Károly azt a büszke nyilatkozatot tette, hogy »szőröstül-bőröstül felfalja a néppártot.« Csak a torokára ne forrjon!

A »Magyar Hírlap« »Agliardi és társai« cikkét így vezeti be: a Berlinben megjelenő »Nation« című lap nagyérdekű cikket hoz, amely az Agliardi nunczius által szervezett ultramontán-szövetkezetnek az osztrák-magyar monarchiában folytatott üzemét világítja meg.

A »Pesti Napló« »Horvát dolgok« cím alatt Busbach Péter a főszerkesztőhöz intéz levelet, melyben a horvát politikai viszonyokkal foglalkozik.

A »Magyarország« »Egyesült erővel« című cikkében örömet fejezi ki a függetlenségi egyesülésé föltt és további együttes munkára serkenti az ellenzéki árnyalatokat.

A »Budapesti Hírlap« »A szabadság veszélyei«-t látja Apponyi utóbbi beszédében megvilágítva, melyekkel szemben bár nem is tartozik pártjához, mégis elismeréssel adózik.

Az »Egyetértés« »A parlamentarizmus hanyatlása« alatti cikkében Kossuth Ferencz ezeket mondja:

A modern parlamentarizmusra nagy befolyással volt a Guizot és Thiers doktrinaire parlamentarizmusa.

Nagy befolyással volt az a fogalom, hogy a képviselő nem kerületét képviseli, hanem országos képviselő.

A képviseleti rendszer így egészen ki lett forgatva a valódi képviselet fogalmából és azoknak, kik képviselve vannak, illetőleg a választóknak jogai valóságos mikroszkopikus adagokká lettek redukálva.

Midőn a választónak egész joga abból áll (mint nálunk), hogy egyszer minden öt évben valakire szavazzon, a ki megszűnik öt képviselni (a modern parlamentaris elmélet szerint), mihelyt belép az országgyűlésre, a hol az egész országot képviseli, akkor e jogot vajmi csekélyre becsüli a választó.

Ebben gyökeredik a parlamentarizmus hanyatlása.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

December 3.

Nagyoncsendesesen kezdődött el a mai ülés. Polónyi Géza ma bizonyára megújította volna amaz indítványát, hogy a jobboldal kimerültségére való tekintettel a Ház három napig ülést ne tartson, ha ez indítványával egy-

tették az iskolák falain kívül) a »mama« és rám nézett: hogy — mit csináltam a liberális vendégek és az ő kedves Dr. fiával? Hát akkor már . . . akkor már — igazán *szurkoltam* . . . Mert tetszik tudni, már akkor is, mikor a román-testvérek azzal fenyegettek, hogy — *karóba húznak*, még akkor sem hoztak olyan eksztázisba, mintha egy-egy szép fáta az ő szép fókaszemeivel az én szemeimbe nézett; vagyis hogy teljes életben mindig jobban félttem az asszonyoktól, mint a — — „*négy utolsó dolog*“-tól! . . . Huzd rá cigány, sohase halunk meg! . . . Jött egy jó gondolatom. Mondok egy tósztot, majd ha hallják a liberálisok, hát lassan-lassan visszasompolyognak és szent lesz a béke . . . *Ácsi more!*

„Mikor az ágyú szól, elhallgasson a hír. Hisz' mikor menydörög, a vakandok se tűr“

— Halljuk, halljuk! Kari bátyám! tódultak befelé a liberális vitézek, mint a darázsok a szotyós körtére: élükön az új anyakönyvvezetővel. (No éppen kapóra jössz, gondolám.)

— Uraim és hölgyeim! Az az hogy mivel a hölgyek és a férfiak között, legalább is van annyi különbség, mint a »huszár« és a »baka« között és mivel én a hölgyeket huszároknak, a férfiakat meg — *csak bakáknak* tekintem, hát:

Hölgyeim és uraim: (*Ácsi more!*)

A magyar ember jellemének vonásai között, van két kimagasló physiologiai vonás. (Meg akartam mutatni, hogy — a tudományhoz is értek.)

Az egyik *igen szép*, a másik — *rettentő csunya!*

uttal reá nem pirit saját pártjára is, mely mint a jobb oldal, ugyancsak 8—10 taggal volt képviselve, daczára annak, hogy Holló Lajos pártjabeliük záróbeszéde volt a napirend első pontja.

Az elnöki előterjesztéseket, melyek során elnök felolvasta a miniszterelnök átiratát is, hogy a *vallás szabad gyakorlatáról* szóló törvényjavaslatot ő Felsége *szentesítette*, — alig hallgatta husz képviselő.

Két törvényjavaslat.

Napirend előtt Lukács László pénzügyminiszter két törvényjavaslatot terjesztett be: egy millió egy koronának az ezredéves ünnepélyek alkalmára való veretése tárgyában; s az 1881. évi LXX., illetőleg az 1889. évi XLIII. t. cikk hatályának meghosszabbításáról és a jelzálogos költsönkövetelések bizonyos átruházásánál adandó bélyeg- és illeték-kedvezményekről. Még Hermann Ottó és Polónyi Géza szólaltak föl személyes kérdésben, azután rátérhetett a Ház a *kisebb tárczák költségvetésének tárgyalására*.

Három határozati javaslat sorsa.

Elsőnek Holló Lajos tartotta meg záróbeszédét, hatással védelmezve az inkompatibilitás szabályozására vonatkozó határozati javaslatát. A miniszterelnök nem vette fel a polemikát az ellenzékkel, hanem pusztán a merev elutasítás álláspontjára helyezkedett, sőt még azt sem mondta meg, hogy határozati javaslatának melyik pontja ellen van kifogása. A miniszterelnök ezen eljárása a legkevésbé sem felel meg a parlamentarizmusnak. Ismételten melegen ajánlja határozati javaslatának elfogadását.

Holló Lajos lendületes beszéde után a szavazásra került a sor.

A Ház többsége úgy Bartók Lajos, mint Polónyi Géza és Holló Lajos határozati javaslatait elvetette. Mint érdekes momentumot megemlítjük, hogy Polónyi Géza határozati javaslatának azon részét, mely a választási törvények megszigorítását s a visszaélések szigorú megtorlását indítványozza, megszavazta Szapáry Gyula gróf is.

A csunya — hogy vele előb végezzek! — abban kulminál, hogy indulatainak kitörésében, *ugy káromkodik, mint a jégeső*; ebben az ő virtuozitása még az olaszét is *messze túlszárnyalja*; mert az midőn dühében minden szentet a kalapjába olvas, mielőtt aztán valamennyit a kalapjával együtt „*tatti szareti!*“ a a földhöz vágna és megtaposná: szép olasz hazájának védszentjét, páduai szent Antalt »*Antonis di Pádua fára!*« — kiveszi. De a magyarembert, ha káromkodik, hát elfelejti a napot, a csillagokat és az összes mindenséget. (Ami elég csunya tőle!)

A *szép vonása* abban áll, hogy az élet minden viszonyai között, inkább melancholikus, mint komoly lelkében, mindig készen áll a *humor* és annak minden szelidebb és szilajabb válfaja.

Mi a humor? A humor az esztetika törvényei szerint, — *könyveken átszűrt nevetés*; az az olyan állapota a léleknek, mely még ott is, még akkor is, ahol és amidőn se káromkodás, — amit az okos nem is tesz — sem könyvek nem használnak; még az esetben is *enyhülést ad a léleknek* . . . A közönséges mindennapi életnek meg *valóságos fűszere*, mely ezt az elég prózai életet megfűszerezi.

A humor megnyilatkozik a magyar jellemében, minden lépten — nyomon; de legkivált akkor, ha az általa bálványozott konzervativizmus országutján, a radikálizmus vágató szekere nyargal; és bármit szállítson az a szekér: biztos lehet abban, hogy rakományára a magyar humor — *rápuskázní fog* . . . Ha új ember jön a falujába, — aki persze legtöbbször zsidó — egyiket »*Végig üresnek*«, másikat »*Nyakigláb*«

József császár szobra.

Az állandó országház tételénél Ugron Gábor szólal föl. Ugy hallja, hogy az országházban elakarják helyezni József császár szobrát is. Kérde a miniszterelnöktől, hogy mi igaz e hírből. Ő már eleve is tiltakozik az ellen, hogy egy oly uralkodónak szobra helyeztessék el a magyar parlamentben, aki magát soha meg nem koronáztatta. Bánffy Dezső báró megint »nem volt abban a helyzetben,« hogy válaszoljon, tehát nem is válaszolt semmit, hanem kilátásba helyezte, hogy az építő bizottságtól jelentést fog bekövetelni s e jelentés betérjesztése alkalmával majd diskusszió tárgyává tehető e kérdés. Csodálja, hogy Ugron hozzá intézi kérdését; erre a ház óriási derűtsége között azt jelenti ki, hogy ő még abban a helyzetben sincs, hogy tudja, az egyes szobrok miként helyeztetnek. Az az építő-bizottság dolga s nem az övé!

Szederkényi Nándor azonban nem elégedett meg a kérdés ilyen elintézésével, hanem indítványozta, hogy mindaddig, míg a miniszterelnök által jelzett jelentés be nem érkezik, függesztessék fel a tétel tárgyalását.

Bánffy Dezső báró jónak látta másodizben is elmondani beszédét, mire Thaly Kálmán szólalt föl, hogy bizonyítsa: József császár szobra tényleg ott van a parlamentben a többi király-szobrok között, csak hogy fején nincs korona. Annak a férfinak a szobra, ki az alkotmányt lábbal tiporta, nem foglalhat helyt az alkotmányos parlamentben. Követeli a maga részéről is a szobor eltávolítását. Elfogadja Szederkényi Nándor indítványát.

Horánszky Nándor azt mondja, hogy a költségvetést nem lehet megtagadni, mert az által az országház építése szenvedne hátrányt. Máskülönbben neki is az a véleménye, hogy József császár szobra a parlamentben nem foglalhat helyt.

Hasonló értelemben szólottak még a tételhez Sima Ferencz és Beöthy Ákos, ez utóbbi sürgetve még azt is, hogy a miniszterelnök jelentse be, kik azok a királyok s kiváló hadvezérek és államférfiak, kiknek szobrai az új parlamentben fel lesznek állítva?

„*Jó lelkű*“ vagy Isten tudja minek? de mindjárt elnevezi . . . Ha nagyobbak a lélektani motívumok, például ha a güceje fazekas fölburul és minden edénye cserepekre török: nem káromkodik, hanem: — megvakarja a füle tövét és — — *elneveli magát* . . . Ez az igazi humor — *a könyveken átszűrt nevetés!*

Amint az új egyházpolitikai törvények életbe léptek: a magyar jellem mindjárt rápuskázott az ő humorával, elnevezte az új anyakönyvvezetőt — »*vadpap*«-nak.

Állj! . . . itt van az akit keresünk . . .

A mi jó barátunk Miska, akinek úgy szakadt a nyakába — köhöz legyen mérve! — ez a »*vadpapság*«, mint mikor az embert egy sühögő zápor, minden futása ellenére utóléri; — itt van közöttünk. Igyunk az egészségére, nagy szüksége van rá, mert hiszen a reverendáján úgy sincs az Isten áldása. Igyunk! Kívánjuk: hogy a jó Isten ötlet egész családjával, in kolidum, mint jó magyar embert, jó magyar családot, sokáig éltesse. Éljen! . . . More! huzd rá a tust! aztán — *ács!* De az ő vadpapságát fujja el a *Számum szele!* . . . Mire a vadludak visszajönnek; a reverendája ott legyen kitéve a mákban *madárijesztőnek!* . . . Azt csiripeljék rajta a verebek, hogy — — a revízió adott be nekem! —

És most huzd rá, hadd mulassunk!

Ki tudja, meddig mulatunk?

Talán holnap, holnapután

Fris koszoru lesz a sirján

Annak, aki azt kiáltja:

»Nem halunk meg . . . soha . . . soha.«

Tízok.

Külső alakszerűségek a polgári házasság alkalmával.

Perczel Dezső belügyminiszter, a polgári házasság megkötésénél a felektől megkövetelhető külső alakszerűségek tekintetében több oldalról felmerült kételyek és hozzá intézett panaszokra a következő rendeletet bocsátotta ki:

A házasság megkötésénél és anyakönyvvezetésénél követendő eljárás tárgyában f. évi június hó 29-ikén 27243 J. M. szám alatt kibocsátott utasítás 67. §-a szerint: »A polgári tisztviselő a házasságkötésnél nemzetiszínű vállszalaggal és megfelelő tisztességes öltözetben, lehetőleg attillában megjelenni és egyszersmind ügyelni tartozik, hogy a házasságkötés kellő ünnepélyességgel és jelentőséggel illő komolysággal történjék. Nem szabad azonban oly magatartást tanusítania mely a házasságkötést az egyházi szertartás utánzatának tüntetné fel, és a házasságkötést az egyházi összedásnak igénybe vételétől visszatartaná.«

Az utasítás ezen rendelkezéséből folyólag kötelessége a házasságkötésnél közreműködő polgári tisztviselőnek szigorúan megkövetelni azt, hogy a házasságkötés és tanúk a polgári házasságkötés ünnepélyes jellegéhez méltó és viszonyaiknak megfelelő tisztességes ruházatban jelenjenek meg.

Viszont azonban nem szabad a polgári tisztviselőnek ezen követelményeken túl menni.

Tilos, nevezetesen, megkövetelni vagy a házasságkötésnél való közreműködést attól tenni függővé, hogy a menyasszony menyasszonyikoszorut viseljen, avagy a házasságkötés, csak egyike vagy kíséretök az egyházi házasságra emlékeztető avagy általában szokásos jelvényeket használjon, vagy bárminemű jelképes cselekményeket végezzen.

Tilos továbbá megkövetelni, hogy a házasságkötés a házassági jogról szóló 1894. évi XXXI. t.-cz. 39. §-ában előírt két tanun kívül másnépet is hozzon magukkal. Minthogy azonban az id. t.-cz. 37. §. szerint a házasságkötés nyilvánosan történik, természetes dolog, hogy önszántából a násznép is megjelenhet s a polgári tisztviselőnek a násznépet a megjelenéstől eltiltani nem szabad.

A girálti mandátum.

A girálti választókerületben a képviselőválasztási akció teljes mértékben megindult. A nemzeti párt tagjai lelkesen sorakoznak jelöltjük Semsey Boldizsár zászlaja alá.

A győzelem, ha a választás törvényesen fog lefolyni, a nemzeti párté lesz.

A kormánypart hivatalos jelöltje Kőszeghi Sándor főispáni titkár mellett az egész hivatalos apparátus mozgósítva van, maga a főispán is szükségesnek látta a választás székelylén megfordulni, ugyisint az alispán is, a főszolgabíró pedig a hivatalos személyzettel s a körjegyzőkkel együtt mint kormányparti kortések működnek, sőt úgy hirdik, hogy a pénzügyigazgató is meg tesz mindent a preszszó és intimidáció terén. Jó lesz résen állani, nehogy egy második nyitrai választást rendezhessenek.

A bünvádi eljárás.

A képviselőház igazságügyi bizottsága Teleszky István elnökletével tartott utóbbi ülésében folytatta a bünvádi eljárásról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását. Előadó Chorin Ferencz volt. A 11-ik §-ba, mely a törvényben megállapított határidőkről rendelkezik, a következő módosítást vették be: »Vasárnap és a Gergelynap szerinti ünnep nem számítható be, ha a határidő utolsó napjára esik.« A 13-ik §. rendelkezését ezzel cserélték föl: »Terhelt az, a ki ellen a bünvádi eljárás foly.« Ezzel elintéztetvén a törvényjavaslatnak az általános határozatokat magában foglaló első fejezete, áttért a bizottság a második fejezetnek (bírói hatáskör és illetékesség) tárgyalására. A bizottság kimondandónak határozta, hogy nyomtatvány utján elkövetett és esküdtbíró elé tartozó büncselekményekkel csakis nyomtatvány utján elkövetett és szintén esküdtbíró elé tartozó más büncselekmények egyesíthetők. A 2. §. ama rendelkezéséből, mely szerint a bíróság fontos czélszerűségi okból az ügyek egyesítését és együttes elintézését mellőzheti, illetőleg megszüntetheti, a »czélszerűségi« szó törölve. A 23. §-ból, mely a »nyomban« viszonzott kölesönös becsületes sértés esetéről szól, a »nyomban viszonzott« szavakat kitorolta a bizottság s a szakasz rendelkezését kiterjesztette a kölesönös rágalom és testi sértés esetére is, kimondván egyuttal ily esetekre nézve azt, hogy egyesíthetők. A 25. §. megtoldott a következő rendelkezéssel: »A külföldön területen kivüliséget vagy személyes mentességet élvező magyar honosnak ott elkövetett büncselekményei tekintetében az a magyar bíróság illetékes az eljárásra, melynek területén az illető legutoljára lakott. Ha az utolsó lakhely nem állapítható meg, a budapesti bíróság illetékes.«

Ezzel a tárgyalás folytatása szerdán d. u. 5 órára tüzetvén ki, az ülés véget ért.

Lapszemle.

Budapest, 1895. decz. 3.

A »Magyar Állam« »Szélsőbali terrorizmus« című cikkében ezeket mondja: a szélsőbálnak jutott a szomorú dicsőség, hogy a parlamentet kiforgassa sarkából. Mondhatjuk úgy is, hogy a szélsőbal is adoptálja azt a korrupt párturalmi rendszert, mely a parlamentarizmus és a tiszta alkotmányosság rovására egyes érdekes csoportok kezébe adja a hatalmat, melyek ismét eszméiket aként körvonalozzák meg, amint azok a saját hatalmi érdekük fenntartására legalkalmasabbak.

A »Hazánk« »A főváros költségvetése« cím alatt így ír: a pénzügyi bizottság a polgármesterhez intézett bizalmatlansági votummal terjeszti a költségvetést a közgyűlés elé, a mely holnapután nemcsak a budgetet intézi el, hanem ítéletet mond vagy a polgármester, vagy a pénzügyi bizottság fölött.

Hiszszük, hogy a közgyűlés desavouálja a pénzügyi bizottságot, a melyben a felfelé kapaszkodás indái nagyon erősre növekedtek a nélkül, hogy gyökerek volna abban a törekvésben, a mely csakugyan javát akarja a városnak, könnyebbé tegye a lakosságnak.

A »Nemzet« »Senki többet?« cím alatt Apponyi által elmondott nagyszabású s mindenki által méltányolt beszédét tullicizálásnak nevezi el.

A »Nemzeti Ujság« »Becsületes népképviselő« cím alatt Apponyi beszédéről azt írja: az a beszéd, melyet ma a képviselőházban gr. Apponyi Albert tartott, a becsületes parlamentarizmus nagy koncepczióját kézzel fogható alakban állította az ország szeméi elé. Ma ismét, mint eddig számtalanszor, a legnagyobb államférfiu szólalt meg a magyar parlamentben, a kit ez a nemzet ez idő szerint magának mondhat. Olyan nivón mozgott ez a szónoki alkotás, melyet nálunk nem képes megközelíteni senki sem. És szemben ott áll lehorgasztott fővel a miszterelnök és az egész kormánypart, mely ennek az európai röptü és e mellett minden ízében magyar politikusként lánglelkétől megdöbbenve huzta magát össze s a semmiség tudatának némaságába temetkezett.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Tárczalevél.

Azt tudja kedves öcsémuram, hogy anno 1849. »antiliberalis« és körülbelül »ultramontan« is már t. i. amennyiben ott a jó Isten háta és a hegyek mögött, Facsét körül, akartak oláhtestvéreim karóba huzni, — honvéd voltam. Azt meg hogy 1849-ben, a három esztendő egy nyáron leszolgáltam — »schwartz auf weis« — bebizonyítom azzal a kontraktussal, amit Görgey kötött Világosnál a muszakkal. De hogy azon az egy nyáron vagy 3-4 pár bakkancsom szakadt el a németnek utána és — nem előtte való futásban: azt igaz hogy éltanával bizonyítani nem tudom; mert amely nimetnek én utána vettem magamat: annak ebben az árnyékvilágban, örökre lefujtak . . . Ott manővrozik ő már a túlvilágban, ha antiliberalis volt a mennyei, ha pedig liberális merkantilista, — hát — az alvilági, vagy legalább is a purgatóriumi seregében. Vagy ha éppen szabadságon van a lelke a szegény párának, valahol a Flammarion által fölmérés alatt levő mindenségben, hát nem hiszem, hogy most is épen nem afölött gondolkodik, hogy bárcsak az oláhok karóba huzták volna azt a betyár magyart, aki őtet az árnyékvilágból szuronysegezve kikergette . . . No de itt vagyok én! — akit liberális polgártársaim elég tisztességesen végkielégítettek honvédszolgálatomért azokkal a szép és hangzatos épithetőkkel, hogy: »névtelen félisten« és »nagy idők tanuja« vagyok.

És hát ilyen premiszák után természetes, miszerint ha nem övezi is az embert az abfertigunkban kapott epithetont megillető glória, de bizonyos respektust kölesönöz az »öregnek« a mostani liberális merkantilis svihákok előtt . . .

Hát mikor aztán svihálnak azok a merkantil-iskola talmi-bölcsei, hát persze hogy valamint 1849-ben sohase mondott esütörtököt a Kossuth-kapszlis perkussziós puskám, mikor a német a lovonülő részét mutogatta centrumnak futtában: azonképpen most is mindig készen tartom a viczezz fegyvereimnek egész arsenálját: hogy a szerint, amint egyik-másik sunyi liberális észreveszem, hogy felém tartja a megzúpult viczezzekkel megtöltött rossz kovás mordaályát, be sem várva a mordaály pukkanását, úgy-úgy arczon spriczczolom, hogy csak úgy czikákol, mint a vízbefuldokló; vagy végig hajintok a nadrágján a humor ostorával úgy, hogy könyvelábad a szeme, mintha a — zápfogát huznák.

Legközelebb a nevemnapján is így fektiroztam a sok csiribiri merkantilistával; és midőn minden ponton a fotografiáinknak csak azt a részét láttam már, amelyről az embert megismerni nem lehet, hát tudtam, hogy megnyertem a csatát, hogy az enyém — a terrénüm . . . És gyönyörködtem a győzelem mámorában épen úgy, mint a néppárt fog rövid idő múlva gyönyörködni az egész liberális-merkantilis tábor futásában; midőn t. i. ez, hires trombitásai a »Nemzet« és a »Pesti Hirlap«-pal együtt (a szerencsétlen trombitások!) futni fognak, mint a pusztán a szélvihar által űzött, kergett barlangó. (Apropó! A lapokból épen most olvasom, hogy a »Pesti Hirlap« szemére veti

a nemzeti pártnak, hogy »antiszemita üzemeket megereszt.« Hát erre úgy puskáznék rá, öcsémuram, hogy — jó orra lehet annak a malicziózus izé-ujágnak: hogy minden csendes antiszemita — eresztést oly gyorsan megérez!)

No de mártódjék be a kalamus és íródjék — mint Bánffy Dezső báró mondása — tovább a tárczaczikk.

Hát tudja édes öcsém! mikor az előadottak szerint, az én liberális ellenségeim a viczezz-puskáimnak romboló hatása alatt, széllé váltak, elgőzölögtek, mint a kámfor, vagyis hogy menekült ajtón, ablakon, ki merre tudott és még a hátvédjük a saját liberális Dr. fiamnak is már csak úgy állott a kezében a »pistol« mint annak az Alvinczy-inzurgensének, Győr alatt; hát akkor rémültem meg, hogy hát mi lesz azzal a merkantilis Mózestól drága pénzen vett és csapravert müborral, azokkal a halomra gyilkolt nyúl, malacz, pujka, lúd, kappan stb.-vel, melyek az én névnapomnak tisztességére ott sutorogtak a forró kemenczében? és amelyeknek elfogyasztására összegyülekezett vendégeimet így szétugrasztottam?

Dehát ezzel a gondolattal mégis csak megbarátkoztam úgy ahogyan, legkivált mikor láttam, hogy fegyvertársaim: az antiszemiták, ultramontanok és antiliberalisok, maradtunk annyian, mikép ha be nem vesszük is tengerproviantot mint az egyesült hadseregek a Malakoff-tornyot, de nagy pusztitást fogunk cselekedni benne . . . Huzd rá czigány hogy hát — milyen is a nimet?!

Hm! de mikor bejött a konyhából az »Édes« (a gyerekek nevezték el így még mikor ők is az én antiliberalis pénzemet pusztit-

A képviselőháznak tudnia kell ezt, hogy ahoz hozzá szólhasson.

Az élénk csatározás után a ház többsége Szederkényi Nándor halasztó indítványának eljöttével a tételt megszavazta.

Közösügyi kiadások.

A közösügyi kiadásoknál Madarász József tolmácsolta pártja álláspontját s ez évben is — mint minden évben — ellenindítványt nyújtott be, hogy a közösügyi kiadások Magyarország költségvetésébe ne véssenek föl.

Ugron Gábor erélyes szavakkal tiltakozik azon abuzus ellen, hogy a magyar országgyűlés a közös alapok kezeléséről részletes jelentést nem kap, holott köztük van az az öt millió forint is, melyet a magyar hazafiak áldozatkészsége az önálló magyar jegybank alapjára összehozott s a melyet az abszolút kormány elkobzott. Ez nem közös vagyon s ezt a pénzt vissza kell adni a nemzetnek.

Megemlékezve a keleti bonyodalmakról, oda konkludál beszédében, hogy a közös kormány sem külügyi, sem hadügyi politikája nem felel meg a magyar érdekeknek, azért a közösügyi kiadásokat nem is szavazza meg.

Ugron beszédét pártja zajosan megéljenezte.

Lukács László pénzügyminiszter, majd Bánffy Dezső báró miniszterelnök foglalkoztak Ugron beszédével. A miniszterelnök ismét a keleti kérdéssel nyilatkozott. A közös kormányról azt hiszi Ugron képviselő, hogy Törökország iránt ellenséges érülettel viseltetik. Ez úgy áll; a közös kormánynak is ugyanaz az álláspontja, mint a nagyhatalmaké, az t. i. hogy a status quo mihamarább helyreállítsák s a keleten teljes nyugalom és rend uralkodjék. Rémképeknek nevezi azt, hogy Ugron Gábor a közös kormányt mindenben Magyarország ellenségének rajzolja.

A Ház többsége Madarász József indítványának elvetésével a közösügyi kiadásokat is megszavazta.

»Hazaárulók« nyugdíja.

Az 1849. évtől az 1867. évig tényleg fennállott központi kormány közegeinek nyugdíjainál Lakatos Miklós szólalt föl. Nem szavazza meg e tételt, mert nem tartja megengedhetőnek, hogy az ország nyugdíjat adjon a hazaárulóknak, kik fegyverrel küzdöttek a haza ellen, majd Világos után, mint gyászmagyarok és pribékek szolgálták a hatalmat. Valóban szegyen-pir futja el minden magyar ember arcát, ha elgondolja, hogy míg egy honvéd alig kap egy napra tíz krajczárt, addig ezek a Bachuszárok busás nyugdíjban részesülnek. A tételt nem szavazza meg. Hasonló szellemben szólott Lukács Gyula is, ki Axentye Szevernek busás nyugdíját szembeállítja vértanúink özvegyeinek nyomoruságával. Feleljen a miniszterelnök, hogy mi nyugdíjat kap Axentye?

NAPTÁR.

— Deczember 4. —

Szerda. Róm. kath. Borbála. Prot. Borbála. Gör. kel. Filemon. Izr. 17.

Nap kél 7 óra 13 p., nyug 3 óra 55 p. Hold kette 5 óra 34 p., nyug 9 óra 44 p.

- Decz. 4. A szépitési egyet havi ülése d. u. 5 órakor.
 „ 5. Városi közigazgatási bizottság ülése d. u. 3 órakor.
 „ 8. A kamara küllagjainak választása.
 „ 12. Jogász piknik.
 „ 15. A berettyó-ujfalui izr. nőegylet bálja.
 „ 15. A Szigligeti társaság matinéja.
 „ 15. A 48-as népkör felolvasó-estélye.
 „ 18. A vármegye rendes évnegyedes gyűlése délelőtt 9 órakor.
 „ 29. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet sorsjegyhuzása.
 „ 30. A vármegye tisztújító közgyűlése.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
 Sonnewirth-féle bazárban Fő-utca,
 Kádár és Kiss cégénél Kishid-fő,
 Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
 Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
 Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
 Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.

Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.

M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* A keresk. miniszter meghívója. A millenniumi kiállítás sikere érdekében nagy tevékenységet fejtenek ki. A közönség érdeklődésére és ébrentartására nézve a kormány és a kiáll. igazgatóság legtöbbet vár a hazai sajtótól. Hogy a millenniumi ünnepek és a kiállítás mozzanatairól kellőleg tájékozva legyenek a lapok, gondoskodott az igazgatóság alapos értesítőről, mely közvetítőként fog szolgálni a vezetőség és a sajtó közt. A kereskedelemügyi miniszter ezenkívül a kiállítás érdekében eddig tett munkálatokat is beakarja mutatni a lapok képviselőinek, hogy közvetlen szemlélődés után győződjenek meg az impozáns művekről. Dániel Ernő keresk. miniszter meghívta az összes lapokat s így szerkesztőségünket is, hogy deczember hó 8-án reggel a kiállítás területén egy tagja által képviseltesse magát. Apróra megtekintik a kiállítás eddigi munkálatait s a hírlapírók tiszteletére közös ebédet rendez a miniszter, melyen esetleg a továbbiakat is megbeszéljük. Lapunk szerkesztősége is képviselve lesz egyik beltág által a nagyfontosságú összejövetelen.

* A polgármester utja. Sal Ferencz kir. tanácsos, polgármester a mai reggeli gyorsvonattal Budapestre utazik. Több fontos ügye vár elintézésre a miniszternél Nagyváradnak s utazása ezekkel áll kapcsolatban.

* Ülés a városházán. A városi tanács, mint állandó választmány, tegnap délelőtt ülést tartott Beöthy L. főispán elnöke alatt. A városi szervezeti szabályrendeletet azokkal a módosításokkal fogadták el, a melyeket a bizottságok bevittek. A másik tárgy a városi tisztviselők fizetésjavításának tervezete volt. A pénzügyi bizottság a főszámvevő tervezetén sok változtatást javasolt, s igen tekintélyes összeggel emelte a fizetéseket. A tanács a felemeléssel az egész dolgot elodázni véli s így a pénzügyi bizottság javaslatával szemben a főszámvevő eredeti előterjesztését véleményezi a közgyűlésnek.

* A nagyváradai rendőrség a millenniumon. A fővárosi rendőrséget az ezredéves kiállítás tartására erősen szervezik. A nagyobb vidéki városokból felmegy egy-egy biztos a fővárosba, s ezekből szervezik a vidékről felmenőkre ügyelő titkos rendőrök csapatját. A nagyváradai rendőrkapitányi hivatalhoz is leérkezett már a felszólítás, hogy jelöljenek ki erre a célra alkalmas személyeket.

* Jól megérdemelt nyugalom. Szmekta György nagyváradai közs. tanító, ki a helybeli községi iskola fennállása óta szolgálta városunk közoktatásának ügyét, folyó évi novemberben nyugdíjaztatván, 42 éves tanítói pályájától megvált. Működése nem csak iskolájában volt áldásos, hanem a helybeli tantestület tekintélyének emelésére is nagy hatással volt. A nagyváradai községi tanítók testülete fájjalja is, hogy e derék kartárstól meg kell válnia.

* Szobrot egy szerzetesnek. Amerikában Illinois állam kormánya Marquette a francia születésű jézus-társasági atyának szobrot akar emelni Chicagóban, s erre a törvényhozástól 60,000 franknyi hitelt kér. A már 1,200,000 lakossal bíró Chicagót ugyanis Marquette jézustársasági atya alapította, ki 1763-ban, mint Canada apostola, felismerte

a Mississippi völgy nagy jelentőségét és elsőnek állt azok élére, kik ezt a ma virágzó várost létesítették. Marquette atya különben is előkelő helyet foglal el a földrajzi tudomány terjesztői közt s különösen sokat foglalkozott a Mississippi vidék földrajzi viszonyainak megállapítása körül. Mindenesetre jellemző, hogy míg a katolikus Franciaországban vad kegyetlenséggel üzik ki a jézustársasági atyákat czelláikból, addig a protestáns Amerika szobrot emel egy jezsuita emlékére.

* A v.-váraljai kisdudóvíz kiépítése. A városi közgyűlés határozata értelmében a főmérnök elkészítette és beterjesztette a tanácshoz a v.-váraljai kisdudóvíz tervét. A esinos földszintes épület a főmérnök költségvetése szerint 19 ezer forintba kerül. Az iskola kertjében építik fel az óvodát. A tervezett helyiségek 3—400 gyermek befogadására elég nagy lesz. Az építést a tavasszal kezdik meg.

* Dankó Pista Nagyváradon. Mióta színészeink elmentek, ugyan kijutott Nagyváradnak a német trikós muzsa, jodlirozás élvezetéből; egyszerre 3—4 daltársulat terjesztette a germanizmust és a ledérséget. Ilyen téli szórakozások mellett örömmel vesszük a hírt, hogy a magyar népdal király, a zamatos magyar nóták talentumos szerzője pénteken daltársulatával Nagyváradra érkezik s legújabb szerzeményeiből három előadást tart. A sok rossz viczés, pikáns kotyvalék után tehát alkalma lesz gyönyörködni a közönségnek a pompás magyar dalokban.

* Jogász piknik. Egyik helybeli lap tegnapi száma »A jogászok morzsabálja« című közleményében, valószínűleg félreértés alapján, úgy tünteti fel a jogászok deczember 12-iki estélyét, mintha az a november 30-iki mulatságnak folytatása lenne. Ezzel ellentétben konstatáljuk, hogy a deczember 12-én megtartandó estély nem morzsabál, hanem a tervezett négy jogász piknik másodikikája lesz, melynek finansziális dolgokban a kränzchen rendezőségével nincs összeköttetése. Természetes, hogy a kränzchenre hivatalosakat azért nagyon szívesen látják itt is.

* Uj tolonczház Nagyváradon. A tűzoltó intézmény fejlesztését végre-valahára még is csak keresztül viszik. A közgyűlés ez irányu határozatát a belügyminiszter jóváhagyta. A mérnöki hivatal most azzal a javaslattal kereste meg a tanácsot, hogy a város a jelenlegi dolgozóház helyén egy modern tolonczházat építtessen, a melyben a rendőr- és tűzoltó-különítményt is ellehetne helyezni. Az épület 38,000 frtba kerülne. A várad-velencei városházát, hol a rendőrség mellett szintén állittatik fel tűzoltó különítmény, átalakítani javasolja. A munkálatok 6500 frtba kerülnek. Az építést a jövő év tavaszán megkezdik. Az árlejtést a tanács közelebb kiírja.

* Jóváhagyott alapszabály. A beéli status quo ante alapon álló izraelita hitközség alapszabályait a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyta. A miniszter megjegyzi, hogy a hitközség, melynek kebelében anyakönyvvezetési joggal felruházott rabbiság áll fenn, fő- vagy anyahitközség jogait gyakorló önálló vallás-társulat.

* Külföldiek nyilvántartása. Még 1888-ban az akkori belügyminiszter rendeletet adott ki arra nézve, hogy a törvényhatóságok hozzanak helyhatósági statumokat, hogy a területükön tartózkodó idegeneket miként tartásák nyilván. A feledés leple borult azonban ezen rendeletre is, mint annyi sok másra, úgy, hogy a mostani belügyminiszternek újra hosszú 7 év után meg kellett sürgetnie előde rendeletének végrehajtását. Most érkezett meg az erről szóló rendelet P e r c z e l belügyminisztertől a megyéhez, melyben felszólítja a miniszter a törvényhatóságokat, hogy a külföldiek nyilvántartására vonatkozólag alkotott statumot vagy ha ilyen még nem volna, úgy ez azonnal alkotandót hozza legkésőbb deczember 15-ig felterjeszse. Elrendelte továbbá, hogy ezen statumok az egész országban 1896. január 1-ével életbe lépjenek.

* **Vasut-építési engedély.** Fröhlich Albin sarmasági lakosnak folyó évi szeptember 8-án kelt kérvénye alapján, a Berettyó védőtől-tésén Szalárdtól a bihari helyi érdekű vasutát átvezelve, Nyüved, Kis-Marja, Henczida, Gáborján és Szent-Péterszeg irányában, a magyar kir. államvasutak Berettyó-Ujfalu állomásáig, innen Bakonszeg és Darvas irányában a békésvármegyei helyi érdekű vasut Szeghalom állomásáig esetleg Darvastól Csökmőig és innen, illetve Szeghalomtól a Sebes-Körös véd-töltéséhez csatlakozólag, illetve azon folytatólag Komádi, Szakál és Gyires irányában, a bihari helyi érdekű vasutak Bihar-Püspöki állomásáig vezetendő keskenyvágányu, gőzmozdonyu helyi érdekű vasutvonalra az előmunkálati engedélyt a kereskedelemügyi miniszter egy évre megadta.

* **Halál az állomáson.** Vojnich Félikszet, Szabadka város főjegyzőjét mikor Mammusich polgármester sojtópercinak Szegeden tartott tárgyalására el akart utazni, a szabadkai állomáson szélhűdés érte. A főjegyző, ki az idén töltötte be 47. évét azonnal meghalt.

* **Tanuljuk a német és francia nyelvet.** A belügyminiszter körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, hogy a birói jogesélyekre vonatkozó megkereséseknek nyelvét illetőleg értesítsék a községi bíróságokat, hogy a külföldi bíróságokhoz polgári jogügyekben intézett megkereséseiket, kötelező nemzetközi egyezmény hiányában, a megkeresett bíróság nyelvén, vagy pedig német vagy francia nyelven szerkesztett hiteles fordítások kíséretében küldjék.

* **Uj gazdasági tudósító.** A földművelésügyi magyar királyi miniszter november 28-án kelt leiratában K a t o n a János monostor-pályii lakost, községi jegyzőt a derecskei járásban gazdasági tudósítónak nevezte ki.

* **Bartos Zsuzsánna hol vagy?** Bartos Gusztáv Nyiregyházi lakos az iránt adott be folyamodványt nagyváradi polgármesteréhez, hogy Bartos Zsuzsánna Gally Dánielné — ki az 50-es években egyik itteni gyógyszerésznél mint főzőnő volt alkalmazva — holtján nyilvánítsa alkalmas bizonyítványt adjon ki; a beadvány szerint Bartos Zsuzsánna hollétét 35 éve nem tudja senki s most 85 éves lenne, ha élne!

* **Földrengés Temesvárott.** Temesvárott hullámszerű földrengést éreztek délnyugati irányban hétfőn reggel, kilenc órakor két lökéssel megisméltődött a földrengés s ezuttal azt észlelték az egész városban, hogy a függő tárgyak megmozdultak.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. október 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-18, 7-08, 1-48, 7-15, 3-42.	Budapest felé 2-14, 8-33, 11-37, 11-10, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskó-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskó felé 4-25, 1-45.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Ermihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-35.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

Ezredéves kiállítás.

Felhívás.

Az 1896. évi ezredéves országos kiállítás igazgatósága folyó évi 9199. sz. a. az iparostanonczok, segédek és munkások készítményeiből rendezendő időleges kiállításban leendő részvételre nézve az alább megnevezett illetékes körökhöz felhívást intézett, melyet egész terjedelmében közlünk.

Hazánk ezredéves fennállása alkalmából rendezendő kiállításunk célja bemutatni Magyarországot szellemi és közgazdasági állapotát. E célért szem előtt tartva, a kiállítási program felüli a nemzeti munka minden ágazatát, de első sorban kiváló szerepet juttat a hazai ipar minden tényezőinek. Mi sem természetesebb ennél fogva, hogy

a hazai ipar keretében megfelelő helyet kell elfoglalni a iparostanonczok, segédek és munkások kiállításának, a melyben oly egyének versenye érvényesül, a kiknek ügyessége és izlése, szorgalma és ügybuzgalma zálogát képezi a hazai ipar méltán várható felvirágoztatásának! De tanubizonyságot van hivatva szolgáltatni ez a kiállítás arra nézve is, hogy az ipar e nélkülözhetetlen segéd munkásai szakmájuk keretében különösen az utolsó 10 esztendő óta mennyire haladtak?

Az iparostanonczok, segédek és munkások tervezett kiállítása ennél fogva nagy jelentőséggel bír és pedig nem csak az 1896-iki ezredéves orsz. kiállítás teljessége szempontjából, hanem kiváltképpen az illető kiállítók között támasztandó versenynél fogva, a melyet ezen kiállítás előidézi s ez által a magyar munka ezen ágazatának életrevalóságáról, szellemi erejéről tájékozást nyújtani hivatva van.

Nagy súlyt helyezünk tehát a szóban levő kiállításra és ép azért teljes bizalommal fordulunk mindazokhoz, a kiknek hathatós közreműködése nélkül ezen kiállítást létrehozni teljes lehetetlenség volna, hogy illetékes körökben befolyásukat oly irányban érvényesíteni sziveskedjenek, hogy ezen kiállítás nem csak mennyiség, de minőség tekintetében is megfeleljen ama várakozásnak, a melyet hozzá fűzünk; buzdítsák, támogassák azokat, a kik tehetségükkel fogva a kiállításban részt venni jogosítva vannak.

Ezen tényezők pedig a kerületi és helyi bizottságok, a kereskedelmi és iparkamarák, az ipartestületek és társulatok; továbbá a külföldön hazafias szellemben működő magyar egyesületek; mert a jelen kiállításban a külföldön lakó és magyar honos iparostanonczok, segédek és munkások is résztvehetnek készítményeikkel!

Nagy feladat vár e kiállítás rendezése körül különösen a kerületi bizottságokra, a melyek nem csak a kiállítási tárgyak elkészítésének ellenőrzése, hanem a feleknek a szükséges tudnivalókkal leendő ellátása, a bejelentési ivatek összegyűjtése és a kiállítási igazgatósághoz való juttatása tárgyában is kell intézkedniök.

A kiállításban való részvételre vonatkozó határozmányok különben a bejelentési ivatekhez csatolt szabályzatban soroltatnak fel részletesen; mindamellett e helyen is szükségesnek tartom kiemelni, hogy

1. minden egyes bejelentő csak szakmájába vágó s általa készítenő tárgyakat jelenthet be a kiállításra;

2. a bejelentési határidő 1896. évi január hó 31-én jár le;

3. a két egyenlő példányban kiállítandó bejelentési ivatek azon kerületi vagy helyi bizottságnál nyújtandók be, a melynek területén az illető bejelentő tartózkodik; külföldön lakók bejelentési ivatek azonban vagy az ottani magyar egyesület útján, vagy közvetlenül is beküldhetők a kiállítási igazgatósághoz;

4. ezen időleges kiállítás 1896-ik évi július hó 15-én nyílik meg és augusztus hó 15-ik napjáig tart;

5. a kiállításra elfogadott tárgyak 1896-ik évi július hó 1-ig bérmentve lesznek a kiállítási igazgatóság címére beküldendők; azok díjtalan elhelyezéséről és visszaküldéséről a kiállítási igazgatóság fog intézkedni úgy, hogy e csoportbeli kiállítók még térdíjat sem fognak fizetni; végül

6. a kiállítók arany-, ezüst-pénzbeli jutalmakkal, elismerő oklevelekkel, esetleg emlékművekkel fognak kitüntetettetni.

Ezen felsorolás után van szerencsénk ismételtén tiszteletteljesen felkérni a t. Czimet, hogy az iparostanonczok, segédek és munkások időleges kiállításának rendezésében hazafias buzgalommal résztvevni és saját hatáskörében mindent elkövetni sziveskedjék, hogy az ezredéves országos kiállításnak ezen csoportozata minél fényesebb sikert tüntessen fel.

A szükséges bejelentési ivatek szétosztása véget idezárta a kerületi bizottságok és külföldi magyar egyesületek rendelkezésére bocsátatnak.

Budapestben, 1895. évi november hó 19-én.

Schmidt s. k.,

miniszteri tan., kiállítási igazgató.

Hivatalos közlemények.

Ujabb felhívás az adózó közönséghez.

Ismételve felhivatnak mindazok, kik a házbéradóra vonatkozó vallomásukat a már közzétett határidőben be nem adták, hogy ezt a vallomásukat 8 nap alatt annyival inkább adják be, mivel ellenkező esetben házbéradójuk a törvényben meghatározott súlyos következmények terhe alatt — hivatalból fog megállapíttatni.

Nagyváradi, 1895. december 1-én.

Városi adóhivatal.

E G Y L E T.

Meghívás.

A »Biharvármegye népnevelési Egyesület« választmányának t. tagjait vanszerencsém f. évi december hó 5-én csütörtökön d. u. 5 órakor Egyesületünk hivatalos helyiségében (főutca Karaguj féle ház udvari emelet.) tartandó ülésre tisztelettel meghívni.

Nagyváradi, 1895. december hó 3-án.

Szunyogh Péter
elnök.

A nagyváradi polgári lövész-egylet Rhédey-kerti felügyelőségétől.

Értesítés.

A nagyváradi polgári lövész-egylet folyó évi tavaszán a gondozása alatt álló Rhédey-kert kibővített területén nem csekély áldozattal egy a nyári és téli sportok gyakorlására alkalmas sport-tér létesített, melyen már a nyár folyamán torna-ünnepély, torna-vizsgák és egyéb tornajátékok tanulságos és kellemes szórakozást nyújtottak a közönségnek.

A sport-téren, már e téli időnyre egy 8000 m² méter területű korcsolyázó pályát rendeztünk be s azt, mihelyt a kellő hideg idő beáll, azonnal, minden szükséges felszereléssel, a kényelmes öltözök és melegedő teremmel, kellő felszolgáló személyzettel, a közönség rendelkezésére áthocsátjuk, és minden törekvésünk oda fog irányulni, hogy a sport-tér, nemcsak a testező korcsolya-sport gyakorlóinak, hanem az azokat kísérők, s minden sportkedvelőnek hasznos és kényelmes szórakozási helye legyen.

A korcsolya-pálya megnyitásának napja falragaszok által fog a közönség tudomására hozatni, a pálya-rendszabályok egy példányát ide mellékelve megküldjük.

Egyesületünk a nagy áldozattal létesített sport-tér költségeit első sorban a használati díjakból szándékozik fedezni, e körülményre tekintettel és figyelembe véve a látogatóknak nyújtandó kényelmeket és élvezeteket, a korcsolya-pályának ezen 1895—96. évi téli időnyre használati díjait a látogatóktól belépti-jegyek útján óhajtuk beszédni.

Következő belépti-jegyeket rendeztünk be:

1. **Allandó (bérleti) belépti-jegyét korcsolyázók részére**, mely egyes személyre szól s birtokosa feljogosíttatik a jégpályának, az egész időny alatt — a nagyobb ünnepélyek kivételével minden alkalmas napon — délelőtt és délután való használatára.

2. **Allandó (bérleti) belépti-jegyét nem korcsolyázók részére**, mely szinte személyre szól, s a nagyobb ünnepélyek kivételével minden alkalmas napon a helyiségekbe lépésre jogosít.

A nagyváradi polgári lövész-egylet azon tagjait és azon egyéneket, kik a sport-tér létesítéséhez egyletünk által f. évi június hóban igénybe vett 15.000 frtos önkényes költségre szóló kötelevénynek birtokában vannak, valamint ezek családtagjait, ha az allandó jegyet 1895. évi december hó 15-ik napjáig megváltják, ármérsékletben részesítjük. Családjához tartozó tagoknak tekintetnek: a szülők és az azokkal egy háztartásban élő kiskorú, vagy önálló keresettel nem bíró gyermekek. December 16-án és azután semminemű allandó, vagy kedvezményes jegyet nem adunk ki.

3. **Napi belépti jegy felnőtt korcsolyázók részére.**

4. **Napi belépti-jegy ifju korcsolyázók részére** (diák-jegy), melyek a jégpályának egyszeri (délelőtt vagy délután) használatára jogosítanak.

5. *Napi belépti-jegy nem korcsolyázók részére*, mely szintén egy fél napon a helyiségbe lépésre jogosít.

A korcsolya-csarnok női és férfi öltöző szobáiban egyes kibérelhető szekrénykéik állnak rendelkezésre, melyek kulcsai a bérlőknek átadatnak, hogy azokban a korcsolyázásnál használt ruháikat s korcsolyáikat elzárhassák.

Mindkét öltöző szobában közös ruhatárakat is felállítottunk, hol bárki felső ruháját korcsolyázás alatt megőriztetheti.

A látogatók részére jóminőségű egyleti korcsolyák is rendelkezésre állanak. Azon korcsolyázók részére pedig, kik saját korcsolyáikat a csarnokban kívánják hagyni, kellő korcsolyaraktárakról gondoskodtunk, hol a korcsolyák külön számokkal ellátva tisztán megőriztetnek, s mindenkor a tulajdonos rendelkezésére készletben tartatnak.

A belépti-jegyek árait és a használati díjakat az 1895—1896. évi téli időnyre következőleg állapítottuk meg:

1. *Állandó belépti-jegy korcsolyázók részére: 6 frt:* ugyanez egyleti tagok, kötvénytulajdonosok és ezek családjához tartozóknak személyenként 4 frt.

2. *Állandó belépti-jegy nem korcsolyázók (kísérők) részére 3 frt:* ugyanez egyleti tagok, kötvénytulajdonosok és ezek családjához tartozóknak személyenként 2 frt.

3. *Napi belépti-jegyek:* felnőtt korcsolyázóknak 30 kr., ifjú korcsolyázóknak 15 kr., nem korcsolyázóknak 15 kr.

5. *Napi belépti-jegy katonazene alkalmazásával:* felnőtt korcsolyázóknak 50 kr., ifjú korcsolyázók és nem korcsolyázóknak 30 kr.

5. *Rendkívüli ünnepélyeken belépti-jegy:* felnőtteknek 1 frt, ifjúságnak 50 kr. Ilyen ünnepélyeken az állandó jegyek érvénytelenek.

6. *Egy külön szekrény* használati díja egész időnyre 3 frt.

7. *Egy pár korcsolya* őrzési díja egész időnyre 1 frt.

8. *Egy pár egyleti korcsolya* használati díja egy fél napra 30 kr.

9. *Ruhatár* használatáért ruhadarabonként 5 kr. fizetetik.

Állandó jegyek előre válthatók a jégpálya megnyitásáig is Mezey Mihály kir. közjegyző irodájában (Kossuth Lajos-utca 3.), a megnyitás napjától december hó 15-ik napjáig a korcsolya-csarnok pénztáránál.

A napi belépti-jegyek ártáblázata a csarnok első folyosóján van kifüggesztve, a díjakban netalán eszközöndő változtatásokat hirtelponthozzuk a tisztelt közönség tudomására.

Ünnepélyek, versenyek előzetesen falragaszok által meghirdetettek.

A csarnok termében állandóan czukrászda áll a közönség rendelkezésére, hol kávé, tea, sütemények, hideg ételek és italok mérsékelt áron kaphatók, pontos és gyors kiszolgáltatásról gondoskodva van.

A sport-térre vezető gyalog- és kocsis-utak folyton jókarban tartatnak és világitatnak; intézkedünk az iránt is, hogy a helybeli bérkocsik a városból a sport-térre meghatározott vitelbérért közlekedjenek, a mennyiben kivihető leend, a városból külön e célra berendezett társaskocsi közlekedést is létesítünk.

A korcsolya-csarnok állandó telefon összeköttetéssel van ellátva.

Midőn mindezeket szives tudomásulvétel végett czimzett tudomására juttatjuk, egész bizalommal ajánljuk közérdekű intézményünket nagybecsű pártfogásába s tiszteletteljesen kérjük, hogy a sport-téri korcsolya-pályát látogatásával megtisztelni s ügyünket családjánál, barátainál s ismerőseinél hathatós támogatásában részesíteni méltóztassék.

Kelt Nagyváradon, 1895. évi november hó 26-án.

A Sport-tér kezelő Rhédey-kert felügyelősege:
Busch. Hegedüs. Kunz. Mezey.

IRODALOM.

A magyar nemzet története.

Szerk.: Szilágyi J.

Kiadja az Athenaeum. 50-ik füzet.

Az Athenaeum most küldte szét a Szilágyi Sándor szerkesztette millenniumi magyar történetnek 50-ik füzetét. Hogy mily nagy arányokban folyik ezen ezredéves emlék ünnepünk-

höz oly igen méltó vállalat kiadása, elég ha megjegyezzük, hogy Zsigmond király uralkodásának első korszakát tárgyalja a jelen füzet Schönherr Gyula tollából. A vállalat *szöveg-része* fölött ma még lehetetlen ítéletet mondani, egyet azonban már most is konstatálhatunk, hogy e mű legkiválóbb történetíróink találkozó helye. Annál biztosabban állíthatjuk azonban, hogy az *illusztratív rész* tekintetében egyszerűen páratlan jelenség irodalmunkban. Vessünk csak egy pillantást a gyulafehérvári Batthyányi könyvtár Missaléja egy lapjának tündöklő színpompájú hasonmására, amely a jelen füzetet ékíti, meg a mellékelt egyéb rajzokra; csatoljuk ezeket az eddigi 49 füzetben közlöttékhez, s ekkor kénytelenek leszünk elismerni, ha ugyan a nélkül is örömet nem tennők, hogy maga az illusztrációk e gyűjteménye hatalmas emeltyűje leend a történettudomány terjedésének. Részben kétségkívül ennek köszönhetjük azt a páratlan lelkesedést és pártfogást, melyben közönségünk e pompás művet nagy terjedelme daczára is részesítette, s a jövőben is még pedig fokozottabb mérvben, mert minden újabb füzet újabb ösztönzés, részesíteni fogja. A mű két száz füzetre, tíz hatalmas kötetre van tervezve; füzetenként 30 krba kerül. Minden szombat jelenik meg egy-egy füzet. Előfizetés negyedévre 3 frt 60 kr, félévre 7 frt 20 kr. Nagy érdeklődéssel, a hazafias büszkeség jogosult várakozásával nézünk a további füzetek elé. Csak a Pallas nagy lexikona állítható a millenniumi kiadványok közül e monumentális mű mellé.

— **Politikai Hetiszemle.** A folyó évi december hó 1-én megjelent 48-ik számnak tartalma a következő: **V e z é r e z i k k:** Magyar kir. udvartartás, írta R. Belföld; Bánffy Dezső és a liberális párt, írta Veritas. **Klerikális lap a »Politikai Hetiszemlére«.** **K ü l f ö l d:** Keleti bonyodalmak, írta Székely Sámuel. **K ö z g a z d a s á g:** A budgetvitából, írta R. L. A. Tőzsde és pénzügy. **M i l l é n i u m:** A kiállítás. **I r o d a l o m:** Apponyi beszédei. (Bírálat.) Gabányi »Sámuel királya« és a történeti hűség, írta V—y L. dr. **M ű v é s z e t:** Téli tárlat, írta Nyári Sándor dr. Nemzeti színház premijere, írta Cassius. **A h é t r ő l:** Vegyesek.

— **»Herkó Páter.«** A folyó évi december hó 1-én megjelent 48-ik szám, mint rendesen, gazdag, élénk, változatos tartalommal, igen ötletes szöveggel s jól sikerült illusztrációkkal van kiállítva. Ismételve ajánljuk ezt az egyetlen kath. élelzetet a közönség pártolásába. Az előfizetési ár rendkívül csekély, félévre csak 2 frt.

— **A »Hétfői Értesítő«** legutóbbi száma is az előbbiekhöz hasonló gazdag tartalommal jelent meg. Az érdekes távirati és hir rovaton kívül egész sereg érdekes tárca, cikk, apróság teszi változatossá a lapot.

Igazságszolgáltatás.

Törvényszéki végtárgyalások. A nagyvárad kir. törvényszék, mint büntető bíróság **Nagy József** elnökle alatt ma nyilvános ülést tart, melyen a következő bűnügyek kerülnek végtárgyalás alá:

Markucza Mihály és társa-lopás büntette. **Pelle Nyisztor** — ingó és ingatlan vagyon szándékos rongálásának vétsége.

Buczi Tógyerné és társa — rágalmazás vétsége.

Maducza Vaszali — hivatali hatalommal való visszaélés vétsége.

Varga Juliánna és társai — gondatlan-ságból okozott súlyos testi sértés vétsége.

Aburdán Tógyer — hamis eskü büntette.

•**Ébredj proletár!**• Ezen a czimen jelent meg május elsején a Czipész című szaklapban egy cikk, a melyben a budapesti királyi főügyészség osztálygyűlésre való izgatást látott s azért a cikk írója, **Kotvits János** szocia-

lista czipészlegény ellen sajtópört indított. Az inkriminált cikk május elsejét a munkások ünnepe napjának mondja, amelyen pihenni fognak, de nem lustaságból. Lusták csak a gazdagok, akik nem dolgoznak és csak a szegény néprejtékéből élnek. »Halljátok-e, hatalmasak, mondja a többi közt a cikk, — a proletárok kifognak erőszakolni egy fegyvert, amelyet választási jognak hívnak és azt szurják a töke szívébe.« Az esküdtek **dr. Baráth Zoltán** ügyész vádbeszéde után **Kotvits Jánost** hét szóval öt ellen vétkesnek nyilvánították, mire őt a törvényszék két havi államfogházra és 50 forint pénzbüntetésre ítélte.

Életfogytiglan tartó fegyház. Érdekes ügyet tárgyalt tegnap a budapesti büntető törvényszék ítélő tanácsa **Varga Ferenc** tanácselnök vezetése mellett. Ez év április havában történt, hogy **Tökölly András** volt belügyminiszteri szolga megfojtotta a feleségét. A gyilkos szörnyű tette indokául azt adta elő, hogy felesége már öt ízben fosztotta meg őt apai örömeitől. Csakhogy a tanúk ráolvasták a vádlottra bűnének igaz okát, hogy bizony nem nagyon szerette a feleségét, hogy verte, ütötte az asszonyt, keresményének csak csekély részét adta neki, a többit szeretőre költötte vagy elmulatta a korcsmában. Azt is mondták a tanúk, hogy az asszony várva-várta az örömet, hogy anya lehessen, nemhogy ettől az örömtől megfosztotta volna magát. Hiszen volt is egy kis leánya, harmadfél éves korában megverte az apja és a gyermek agryázkodásban elpusztult. Halász Lajos dr. alügyész gyilkosság miatt emelt vádat ellene s halálbüntetést kért a vádlottra. A bíróság hosszas tanácskozás után **Tökölly házastárson** elkövetett **szándékos emberölés büntette** miatt a legnagyobb büntetéssel életfogytiglan való fegyházzal sújtotta. Az ügyész a minősítés, a védő a kiszabott büntetés miatt felebbezett.

REGENY-CSARNOK.

Párbajhős.

Regény.

— Irta: **Rostkovicz Arthur.** — 24

(Folytatás.)

XI.

Rogasóczy megérkezett a fővárosból; a perronon egy régi alakunk, **Jajjaghy Loránt** várakozott. Személyi hírek után leskelődött az élelmes, riporter. Nagyon keveset változott két év óta, legfőlebb megszépült egy kissé, mert sikerült neki szeplőit levedleni.

— No **Jajjaghy**, most eő az ésszel — gondolta magában, amint **Rogasóczyt** kiszálni látta. — Egy fontos hir, s néhány británikára való kilátás, hisz a minisztérium hivatalnokai alább nem is adják!

Rogasóczy kis kezításkával kezében kilépett, sietve akart az állomás előtt ácsorgó bérkocsikhoz jutni, mikor oldalánál **Jajjaghy** tünt fel.

— Kedves **Rogasóczy** úr! — van szerencsém önt üdvözölni szerény városkánk falai közt.

— Ördög vigyen el — gondolta magában, majd hangosan tette hozzá — Jónapot!

Kezet fogtak:
— Észre sem vett kedves **Rogasóczy** úr, pedig vártam!

— Várt? — kiáltotta meglepetten az. Hogyan lehessen ez, hiszen senkivel sem tudattam, hogy jövök?

— Hja a szimat, a szimat, . . . Kedves uram! . . . Én tudtam, hogy önnek jönni kell, s ezért fogadtatására siettem. Az élelmesség a fő, s ilyenkor mit sem ér az inkognitó! . . .

Rogasóczy átkozta a végzetét, mely ezzel az emberrel összehozta; majd azt gondolta, hogy el van áruvalva, s ez a gondolat kétségbeeséssel töltötte el gyáva lelkét.

Most a pályaház előtti tere érték, hol néhány bérkocsi állt.

— **Kocsin** vagy gyalog megyünk, kedves **Rogasóczy** úr? Nekem tökéletesen mindegy, én

nem vagyok elkényesztetve, tetszik tudni lábam jók, és hozzá vannak szokva a gyalogláshoz, ugyanígy, hogy kiállnak a versenyt városunk legkitartóbb gebéjével is.

Boszankodni kezdett, mert nem remélhette, hogy ezt a kullancsot, lerázhajta magáról, ki goromba megjegyzéseire a legudvariasabb, a legelőzékenyebb hangon válaszolt. De belé kellett törődni sorsába, mert különben sem akart föltűnést, vagy botrányt csinálni.

— Bérkocsin megyek — mondta szárazon — s ön?

— En? . . . Természetesen bele egyezem, mert bár kitartó gyalogló vagyok, mégis a kényelmet nem vetem meg, ha reá alkalom kínálkozik, s cipőim derék helyreállítójának is kevesbitem fáradságát, melyet hitelben eszközönd. Hja! kérem egy vidéki lap segédszerkesztője éppen nem válogatós! — s ezzel ő is a bérkocsiba szállt.

— Hova hajtsak, nagyságos úr!

— A telekkönyvi hivatalhoz — majd a riporterhez fordult — Ön is oda tart?

— Természetesen, hiszen ilyen kellemes pesti társaságot csak nem szalajthatok el? De ha megengedné hogy újságírói kíváncsiskodásomnak szabad folyást engedjek, úgy nagyon leköteleznék, kedves Rogasóczy úr, ha megmondaná nekem, hogy a minisztériumtól való kiküldetésének mily háttere van? Tetszik tudni, la-punk és városunk érdeke. . .

— Érttem; ön meg akar engem interviuolni, ugy-e?

— No igen.

— Még korai minden öröklődése. Itteni megjelenésem hivatalos titok, s míg a dolog olyan stádiumba nem jutott, hogy a nyilvánosság elé kerülhet, addig ön nem tudhat meg semmit tőlem! — szólt ridegen.

— Hivatalos titok?

— Az.

— Hüm, hüm . . . — mormogta a kíváncsi riporter. — Kezd a dolog érdekelni!

A járásbíróház épülete előtt a bérkocsiból kiszállottak.

— Majd én kalauzolni fogom — ajánkozott a készséges riporter.

— Nem bánom.

Fölhaladtak a lépcsődkön.

— Tessék belépni! — szólt Jajjaghy úr az ajtót kitérve, s Rogasóczy után maga is belépett.

Bemutatta a telekkönyvvezetőnek, ki mélyen meghajtotta magát a ministerium hivatalnoká előtt.

— Szeretnék bizonyos dolgokban áttekin-tést nyerni, uram, de csak egyedül öntől!

— Ugy én teljesen fölösleges vagyok! — mondta Jajjaghy boszúsan.

— Sajnos, de úgy van.

Jajjaghyt majd a guta ütötte meg mérgében, mikor újdonság szaglászó orra előtt az ajtót becsapták. De volt még reménye, hogy a telekkönyvvezetőtől megtudhatja azt a bizonyos hivatalos titkot, mely után annyira vágyódott.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

A miniszterelnök a diskreczió czimén a választ megtagadta, mire a többség megsza-vazta ezt a tételt is.

A nyugdíjak tételét vita nélkül, az állami adósságok tételét pedig Molnár Józsiás be-széde után elfogadták.

Öt perc szünet után a tárgyalást sokkal gyorsabb tempóban folytatták. Több tételt minden vita nélkül elfogadtak.

Horvát-Szlavonország beligazgatási szük-ségele tételénél Hódossy Imre szólalt föl. Fő-leg a zágrábi eseményekkel s a horvát viszo-nyokkal foglalkozott beszédében, sürgetve a közjogi tévedések korrekcióját s azt, hogy Horvátországhoz való közjogi állásuk tekinte-tében a törvényeknek szigorú érvény szerez-tessék.

Midőn a tételt elfogadja, hat. javaslatot nyújt be: mondja ki a ház, hogy a zágrábi zászlóértés ügyében a kormány magatartását helyteleníti.

Az ülés 2 és fél órakor ért véget.

Lepsényi és tisztelői.

Budapest decz. 3. (Saj. tud. táv.) *Lepsényi* Miklóshoz a következő üdvözlő táviratok érkeztek:

»Az ungvári kath. gör. tagjai őszinte örömmel sietnek üdvözölni a kath. hit dicső bajnokát, midőn a kiállott megpróbáltatások után szabadságát visszanyeré, aki érdemesnek találtatott Krisztusért szenvedni, az a jövőben bizonyára még hivebb harczosa leendő és példájával minket is kitartásra lelkesít nehéz küzdelmünkben. Az ungvári kath. kör tagjai.«

Rakovszky István csász. és kir. kamarás távirata: »Megjelenésében gátolva, a közörműben részt veszek. Isten öröme! Rakovszky István.«

»Az ó-becsei kath. olvasó kör szívélyesen üdvözlő az igaz ügy tántoríthatatlan martírját. Fonyó elnök.«

»Az ó-becsei kath. legényegylet megilletődéssel üdvözlő igazaink törhetlen harcosát. Bagó, elnök.«

Zolyomból Kekát Ójzsef káplán küldött üdvözlő táviratot.

A német trónbeszéd.

Berlin, decz. 3. (Saját tudósítónk távirata.) A birodalomgyűlés mai megnyitó ülésén Hohenlohe herceg birodalmi kancellár a következő beszédet mondotta:

Munkálkodásuk a nagy idők emléklapjaiba esik, melyekben egy negyedszázad előtt gazdag gyümölcse nőtt a dicső családnak, melynek emlékét nemrégiben ünnepeltük. Hálásan visszaemlékezni ama napokra, a nehezen szerzett nemzeti javak birtokának újból tudatára jönni az egászet, a nézetek és érdekek harcában egyesítőt tartani mindig szem előtt; ez illik a német néphez és német birodalmi gyűléshez, amely maga is ama harcok egyik vívmánya. Az ő dolga, hogy a szövetséges kormányokkal együtt a 25 év előtt letett alapon tovább építsen az alkotmány és a törvények által kijelölt uton, a nemzeti jog védelmére s fejlesztésére és a német nép jólétének előmozdítására. A kancellár ezután elősorolja a következő ülésszak munkarendjét.

Türr tábornok és az Emke.

Budapest, december 3. (Saját tud. táv.) Türr tábornok meleg hangú köszönő levelet intézett, az Emke-hez azért az üdvözlőtért, melyet az egyesület a brüsszeli békekongresszus hazafias sikerei alkalmából Türrhöz, Apponyihoz, Jókaihoz és Pázmándihoz.

A millenniumi koronák.

Budapest, decz. 3. (saj. tud. táv.) Lukács László pénzügyminiszter ma terjesztette a millenniumi koronák vezetéséről szóló javaslatot a ház elé. A javaslat szerint a koronások képlap-jára ő Felségének a Szent István koronájával és palástjával ellátott mellképe jó a következő közirattal: »Az ezredéves Magyarország emlékére 1896.« továbbá az értékjelzés »1 korona« a hátlapra Árpád vezér lovas alakja a magyarok bejövételét jelző kisérő csoportozattal.

Egyebekben az 1892. évi XVII. törvény-cikknek az egykoronásokra vonatkozó összes határozmányai alkalmazandók. A veretés és forgalomba hozatal iránt, a mely utóbbi 1896-ban foganatosítandó, a pénzügyminiszter rendeleti uton intézkedik.

Egymillió darab koronát veretnek a javaslat alapján.

Gyarmatárosok kongresszusa.

Budapest, december 3. (Saját tud. táv.) A kassai és kolozsvári ipar és kereskedelmi kamarák által kezdeményezett gyarmatáru kongresszusra eddig 195 résztvevő jelentkezett.

A malmok üzemkorlátozása.

Budapest, december 3. (Saját tud. távir.) A fővárosi, valamint a vidéki malmok képviselői ma a fővárosban értekezletre gyűltek össze, melynek tárgya a régebben szóban forgó üzemredukció volt. Vagy negyven malom képviselője magát. Hosszas tanácskozás után abban történt megállapodás, hogy az üzemredukcióba nem mennek bele, mert ez a nagy kötelezettségeket vállalt malmokat komoly válság elé állítaná.

Ujabb válság Franciaországban.

Ujabb válság Franciaországban.

Páris, decz. 3. (Saját tud. távirata.) Felhivatalos demontik daczára fentartja magát Képviseletházi körökben azon hír, hogy Berthelot külügyminiszter vissza akar lépni, a ki leányának halála által mélyen sujtva, szabadságra ment. Bourgeois át-venné a külügyi tárczát, Peytral és Sarrien a belügyi tárczát.

Trotelli Bingen.

Genua, december 3. (Saj. tud. távir.)

A Bingen testvérek családja azalatt a fel-tétel alatt, hogy az államügyészség a vádat elejti, felajánlotta a tömeggondnok-ságnak, hogy a reaesó kvótáról lemond és azonkívül 300.000 lírát készpénzben és 500.000 lírát járadékcimletekben ad-nak át. Ebben az esetben a hitelezők kö-veteléseiknek 45 százalékát kapnák.

Közgazdaság.

A magyar államvasutak decentralizálása.

A magyar államvasuti igazgatóság reformálá-sát, nevezetesen a decentralizációt legutóbb újra napirendre hozta sőt sürgősen megoldandó kérdéssé tette az a körülmény, hogy az oszt-rak vasutak rendszerében nagy változás történt legujabban; a központi igazgatást ott is elvet-ték s felállították helyette a vidéki üzletigazga-tásokat, vagyis röviden: behozták a decentrali-zációt. A decentralizáció olyképp fog történni, hogy a mostani igazgatóságot felosztlatják s he-lyette, csaknem mindenben azonos hatáskörrel és rendelkező hatalommal 4 legfeljebb 5 vidéki üzletigazgatóságot szerveznek. Mint a »F. L.« írja a terv már készen van, s ott fekszik Vörös L. államtitkár asztalán.

A gyufa-monopolium. Miként a »M. O.« értesül, a pénzügyminiszter valamennyi szolgál-bírói hivatal felhívta, hogy a területükön lévő foszforos és foszformentes, valamint viaszgyu-fák készítőinek és gyárosainak névsorát sürgő-sen terjeszszék be. E tény is megerősíti azt a feltevést, hogy a pénzügyminiszteriumban a gyufa-monopolium gondolatával foglalkoznak.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. december 2.

Budapest, december 2. I. Készárúüzlet. Buzát ma mérsékelttel kínáltak, a vételkedv kedvező volt és nyugodt irányzat mellett 15.000 q. hazai buza kelt el, olcsóbb árakon vásároltak.

Tiszavidéki 200 q. 81 k. 7.72 frton.

Idegen búzákból elkelt ma 400 q. 77.5 k.

Rozs irányzata csökkent, ára 6.25 frt.

Tengeri és árpa irányzata nyugodt és csekély forgalmu

Zab irányzata szilárd. Elkelt 100 q. 6.45 1/2 frton

II. Határidőüzlet. Amerikában a készletek apadó-ban vannak, a miért 3/4 centes árhanyatlást jelentett minek folytán nálunk is emelkedtek az árak néhány krral. Különösen szilárd volt a rozs, melynek ára vételek folytán 5-6 krral javultak.

Előfordult kötések: buza tavaszra 6.90-6.92 frt, rozs tavaszra 6.27-6.30 frt, tengeri 1896. máj.-júniusra 4.45-4.50 frton, zab őszre 6.09-6.14 frt, káposzta-repcze szeptemberre 10.80-10.85 forinton.

Zárlatkor maradtak: buza őszre 7.17-7.18 frt, buza tavaszra 6.91-6.92 frt, rozs őszre 5.33-5.35 frt, rozs tavaszra 6.29-6.30 frt, tengeri október-novemberre 6.60-6.75 frt, tengeri 1896. május-júniusra 4.49-4.50 frt, zab őszre 5.75-5.77 frt, zab tavaszra 6.12-6.14frt, káposzta-repcze szeptemberre 10.85-10.90 frt, káposzta-repcze 1896. augusztus-szeptemberre 10.80-10.85 frt.

Sértés-üzlet.

Kőbánya, decz. 2. Készlet: 18.794 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 56-57 kr.; közép: 54-57-kr.; Fialat nehéz: 54-55 kr.; Fialat közép 54-55 kr.; Fialat könnyű 00-00 kr.; Szerbiai nehéz 53-54 kr.; közép 53-54 kr.; könnyű 00-00 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. december 3-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	120.75
Magyar koronajárdék	98.25
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.—
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	119.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	99.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.25
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	154.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	141.—
Osztrák járadék papirban	99.50
Osztrák járadék ezüstben	99.50
Osztrák járadék aranyban	120.75
Osztrák korona járadék	100.—
1860. osztr. államsorsjegyek	148.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1015.—
Magyar hitelbank részvény	438.—
Osztrák hitelintézet részvény	570.25
Osztrák-magyar államvasúti részvény	365.50
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	960.—
Német birodalmi márka	99.15
London vista	121.10
Paris vista	48.—
20 márkás arany	11.80

5459. sz.
1895.

Pályázati hirdetmény.

Az előléptetés folytán üresedésbe jött pecze-szent-mártoni illetve pecze-szöllősi **körorvosi** állásra pályázatot hirdetek, s mivel az ezen egészségügyi körben fölépített járványok ezen állás sürgős betöltését igényli, a választásra határidőül

folyó évi december hó 15-ik napjának délelőtti 10 óráját

Peczeszöllős község házához kitűzöm s felhívom az ezen állásra pályázni óhajtó egyéneket, hogy az 1886. évi XXII. t.-cz. 32. §-a, az 1883. évi I. t.-cz. 9. §-a, illetve az 1876. évi XIV. t.-cz. 143. §-ában előirt értelemben felszerelt és kellően bélyegzett pályázati kérvényeiket hozzám

f. évi december hó 12-ig

okvetlenül adják be, mivel a később érkező pályázati kérvények figyelembe részesítettni nem fognak.

Egyéb pályázati feltételek illetve a személyi járandóság s a kötelesség teljesítésre vonatkozó szabványok hivatali helyiségben megtudhatók.

Kelt Nagyváradon, 1895. decz. 2-án.

Kiss Elek,
főszolgabíró.

319 1-1

Pályázati felhívás!

Nagyvárad-város törvényhatósági joggal felruházott város által építeni szándékolt

„VÁROSHÁZ“
tervezetere vonatkozólag.

Általános pályázati feltételek.

Nagyvárad-város törvényhatósági bizottságának 1895. évi november hó 14-ik napján 325./19567. szám alatt hozott határozata alapján ezennel pályázat nyitattik a Nagyváradon építendő **városház tervezetének** készítésére.

A polgármesteri hivatal pályázni szándékozóknak kívánatukra készségesen rendelkezésükre bocsátja:

a) A részletes építési programot, az épület helyiségének kimutatásával együtt.

b) Az építési tér és környékének helyszínrajzát 1:720 (1 hüv. = 10 öl mérethben, melyben egyszersmind az építési tér, valamint a hozzá vezető utak (utczák) lejtmezézésé, a meglévő csatornák fekvése és mélysége is ki van tüntetve, ugyszintén az emelendő épületnek körülbelüli alapozási mélysége.

c) A költségszámítás alapjául szolgáló egységárak, az építő anyagok és napszámok helyi áraival együtt.

A pályázók által készítendő összes tervek, müleírás, magyarázatok, költségelőirányzatok stb. csak magyar nyelven szerkesztendők.

A tervezetek »jeligével« látandók el, ugyan-ezen jelige legyen a pályázó vezeték és keresztnevét, lakását és teljes címét tartalmazó lepecsételt levélborítékban, amely azután Nagyvárad-város polgármesteri hivatalának ezimezendő.

A tervezet minden részében megfelelően jelen pályázati feltételeknek, valamint a program határozatainak.

Az összes pincze, földszint és emeletek alaprajzai, valamint az egyes épületrészek ismertetéséhez szükséges keresztmetszvények 1:200 mérethben készitendők és megfelelően kottirozandók.

Mindhárom utcai homlokzat, tájékoztató-sához szükséges udvari homlokzat rajzai 1:100-hoz készitendők.

Más méretekben előállított tervezetek a pályázattól kizáratnak.

Köteles tervező pályaművéhez könnyen áttekinthető részletes előméréssel ellátott költségelőirányzatot mellékelni, melynek esetleges túlhaladó összegéért pályázó szavatol.

Az épület teljes elkészítési költsége 350000 forintban állapított meg, melyet túlhaladni nem szabad. Ezen összegben a központi fűtés, légszuszvillagítás és vízvezetékberendezési költségek, mind az udvarok cement lapok vagy más ennek megfelelő anyaggal burkolási költségek is bennfoglaltatnak.

A tervezethez a költségelőirányzaton kívül körülményes leírás is csatolandó, melyben az egész tervezet úgy általánosságban, mint technikailag nem csak megmagyarázva, hanem a kivitelnél felhasználható összes anyagok és bealkalmazásuk részletesen leírva legyen.

A tervezetek elkészítésére 3 pályadíj állapított meg, és pedig a relativ, legjobb és a feltételeknek legmegfelelőbbnek talált tervezet **3000 frttal**, a második helyen álló **2000 frttal**, a harmadik pedig **1000 frttal** fog jutalmaztatni.

A jutalmazott tervek Nagyvárad-város tulajdonát képezendik és jogában állandó a városnak a három jutalmazott közül bármelyiket a saját tervezetei szerinti kivitel felügyeletével megbizni, vagy azokkal egyetértőleg ezen felügyeletet más szakember által is végrehajtatni. A város közönségének jogában áll a kivitel feletti felügyeletet az e czélra kiküldött bizottság által ellenőriztetni, a teljesítmény a magyar mérnök és építész egylet által megállapított építési munkálatok díjszabályzata szerint fog díjaztatni.

A felügyelettel megbizott jutalmazottnak kötelessége leendő a részletes terveket a város által meghatározandó időben késziteni.

A szellemi jog továbbra is pályázó tulajdonát képezi.

Az összes tervek 4 hétig nyilvánosan kiállitvatnak.

A pályaművek 4 hó alatt, azaz legkésőbb **1896. márczius 31. napjának déli 12 óráig** nyujtandók be, Nagyvárad-város polgármesteri hivatalához.

E határidő lejártával a benyujtott pályaműveknek 14 napon belül a megbizott, a bíráló bizottság jelenlétében felbontatnak, a jelige, lepecsételt levelek pedig megőrzés végett a bíráló bizottsági elnöknek adatnak át.

Az összes tervek a bíráló bizottság által általánosságban átvizsgálvatnak, azok, amelyek a pályázati feltételekben meghatározott követelményeknek meg nem felelnek, elkülönitvetnek, különösen pedig:

1. Melyek a kikötött határidőben be nem érkeztek, kivétel csak az képezhet, ha a posta késedelme bebizonyitható.

2. Mindazok, melyeknél észrevehető, hogy a készitett költségvetések hamisak, vagy ugy készittek, hogy azok átvizsgálása csak újbóli kidolgozással lehetséges.

3. Mindazok, melyek a meghatározott 350.000 forint építési költséget bármi okból 15%-kal túl haladták.

4. Mindazok, melyek tervezésük vagy számításaiuknál fogva annyira homályosak, hogy biztos felülbírlásához alkalmatlanok.

5. Mindazok, melyek a térvázlatban kitüntetett építési vonalakat túlhaladták, vagy magassági eltérések konstatalhatók.

6. Mindazon munkák, melyeknek szellemi tulajdona másé.

Végül kizáratik azon pályázó munkája is ugy a bíráló bizottság elnyeresétől, mely megkísérlené a bíráló bizottság egy vagy több tagját akár a bíráló előtt, akár az alatt, — a maga javára befolyásolni.

A tervek és az ehhez tartozó melléletek felülbírlásakor egyes egyedül a pályázati kiírás feltételei irányadóak, a bíráló bizottság tehát a bíráló alkalmával más körülményeket figyelembe nem vehet.

Azon pályaművek, melyek a szűkebb és részletes bírlat alá vonhatók, a leglelkümmetesebb vizsgálat alá vétetnek és a pályadíjakat a feladatnak legjobban megfelelő műveknek oda is itélendik.

A bírlatra nem bocsátott vagy nem pályadíjazott műveket a kiállítás lejártá után tulajdonosaik azonnal elvihetik, kiváratra azonban a felülbírló bizottság által kiállitott jelentéssel együtt portómentesen posta útján is megküldetnek.

A bíráló bizottság tagjainak névsora a pályázat lejártá előtt 2 héttel a helybeli lapok útján köztudomásra hozatik.

Nagyvárad, 1895. november 14-én.

Sal Ferencz,

318 2-3

kir. tanácsos, polgármester

A kőbányai

KIRÁLYSÖRFŐZŐ

részvénytársaság

294 6-6

tisztelettel értesiti a n. é. közönséget, hogy **sör** gyármtmányainak elarusítását megkezdte és azokat:

➔ **Ászok, Király, Márcziusi, Korona és Bajorsör** ➔

elnevezéssel **hordókban és palaczkokban** hozza forgalomba.

=== Kiváratra árjegyzék ingyen és bérmentve. ===